

Ministru prezidenta Valda Dombrovska uzruna 16.jūnija Saeimas ārkārtas sēdē par 2009.gada valsts budžeta grozījumiem

Godātais Saeimas priekšsēdētāj!

Godātie deputāti, ministri, visi klātesošie!

Domāju, ka šis ir bijis smagākais budžeta grozījumu sagatavošanas un apspriešanas posms visā Latvijas vēsturē:

- pie nepārtraukti mainīgas iekšzemes kopprodukta krituma prognozes;
- pie nodokļu ieņēmumu krituma par gandrīz 30%;
- paralēli notiekošās sarunās ar starptautiskajiem aizdevējiem;
- diskusijās ar sociālajiem partneriem;
- un pie paaugstināta riska radīt sociālo spriedzi sabiedrībā.

Tāds bija fons budžeta tapšanas gaitai, līdz ar to arī interese par ikvienu iespējamo valdības lēmumu, kas tieši skartu kādu no sabiedrības grupām, bija visaugstākā. Diemžēl, arī dažādas spekulācijas un baumas līdz ar to izplatījās zibens ātrumā, nereti nepamatoti satraucot un maldinot cilvēkus par gaidāmajiem lēmumiem.

Jāatgādina, ka pie šīs smagās situācijas mēs neesam nonākuši pēdējo mēnešu un pat ne pēdējā gada laikā. Tagad mēs cīnāmies ar iepriekšējo gadu bezatbildīgās makroekonomiskās politikas sekām un nākas pieņemt ļoti nepopulārus lēmumus.

Kā dzīvosim pēc 500 miljonu latu griezuma? Vai Latvija saņems tik nepieciešamo starptautisko aizdevumu? Kā turpmāk iztiks tie, kas pārstāv sabiedrības mazturīgākos slāņus. Kas notiks rudenī, kad sāksies apkures sezona? Kas sagaida uzņēmējus? Kāda būs valdības nodokļu politika nākotnē? Visu šo sabiedrība vēlas zināt jau tagad. Un tas ir pamatoti. Nedaudz aizkavēšu Jūsu uzmanību, lai sniegtu savu redzējumu par šiem jautājumiem:

Šajā ievērojamajā budžeta deficīta samazinājumā, kas ir smags lēmumu komplekss gan attiecībā uz strādājošajiem, gan attiecībā uz pensionāriem un sociālo pabalstu saņēmējiem, valdība ir stingri apņēmusies veikt tūlītējus izdevumu samazinājumus arī valsts pārvaldē, skaidri pasakot, ka par 30% tiks samazināti ministriju centrālie aparāti, vismaz par pusi aģentūras – gan to skaits, gan to administratīvie izdevumi, bet valsts kapitālsabiedrību padomes tiks likvidētas vispār. Pats par sevi saprotams – arī algu fonds tiek samazināts par 20%.

Sekošu šiem procesiem, prasīšu no ministriem atskaites par paveikto, bet – galvenais – reālus un acīmredzamus rezultātus. Mēneša laikā visām ministrijām, aģentūrām un budžeta iestādēm, publiskam vērtējumam būs jānodod konkrēti skaitļi un izdevumu pozīcijas, kas atklāj patieso ainu par to, cik esam tērējuši iepriekš un par cik esam samazinājuši tēriņus tagad: algas, automašīnas, sakaru izdevumus, īres maksas un citus tēriņus, ko apmaksā nodokļu maksātāji. Sabiedrībai ir jāzina, kā taupības režīmā dzīvos valsts pārvalde, tikai tad cilvēki būs gatavi uz klausīt un noticēt. Tikai tad varam cerēt uz solidaritāti, jo šajā saspringtajā valsts finanšu situācijā protesta akcijas nav risinājums.

Par aktivitātēm, kuras valdība plāno sociālās stabilitātes nodrošināšanai gaidāmajam rudens – ziemas periodam. Jau šobrīd ir sagatavoti risinājumi, lai bezdarbnieki,

ģimenes ar bērniem un sociāli neaizsargātākās iedzīvotāju grupas krīzes situācijā nepaliktu bez iztikas līdzekļiem. Ir pagarināta visu bezdarbnieku pabalstu izmaksa līdz 9 mēnešiem. Ir izstrādāts mehānisms, kādā pašvaldības nepieciešamības gadījumā varēs pieprasīt papildus līdzekļus garantētā minimālā ienākuma pabalstu izmaksai. Ir arī labās ziņas – gāzes tarifi no jūlija samazinās par 27%, kas izsauks arī apkures tarifu samazinājumu. Tam valdība stingri sekos līdz.

Piesaistot Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumu, ar 2009.gada septembri/oktobri plānots ieviest jaunus pasākumus. Piemēram, darba praktizēšanu ar stipendiju. Šāds pasākums veidots atbilstoši citu pasaules valstu, kas ir saskārušās ar līdzīgu sociālekonomisko situāciju, labajai praksei. Kopējais finansējums šādiem pasākumiem paredzēts no Eiropas Sociālā fonda un valsts budžeta līdzekļiem - 20 miljonu latu apmērā.

Kā nozīmīgs atbalsts potenciālajiem bezdarbniekiem plānota – iemaņu un darba spēju saglabāšana dīkstāvē esošajiem darbiniekiem. Tās būs līdz 6 mēnešiem ilgas apmācības. Iesaistītajiem izmaksās arī mācību pabalstu apmērā līdz 90 latiem. Apmācību apmaksas kārtība būs noteikta Nodarbinātības Valsts aģentūras (NVA) sadarbības līgumā ar izglītības iestādēm. Kopējais pasākuma finansējums – 10 miljoni latu.

Labklājības ministrija kopā ar Latvijas Pašvaldību savienību, Zemkopības un Finanšu ministrijām strādā, lai līdz augusta vidum valdībā iesniegtu rīcības plānu par to, kur cilvēkiem vērsties pēc palīdzības. Šajā darbā plānots iesaistīt arī jaunizveidoto novadu pārstāvjus.

Budžeta grozījumu tapšanas gaitā esam raduši iespēju no nodokļu sloga paaugstināšanas pasargāt uzņēmējus, kuru biznesa plānus jau ietekmējusi ekonomikas lejupslīde, bet nodokļu paaugstinājums realitātē varētu izraisīt graužošanas sekas Latvijas tautsaimniecībai kopumā. Neraugoties uz izdevumu samazinājumu, esam piešķīruši papildus 66 milj. latu ES fondu līdzfinansējumam.

Arī turpmāk paralēli jau uzsāktajiem ekonomiskās aktivitātes stimulēšanas pasākumiem, kā piemēram:

- aizdevumiem un garantijām konkurētspējas uzlabošanai;
 - eksportkredītu garantiju sistēmas ieviešanai;
 - daudzdzīvokļu māju siltināšanas programmai;
 - birokrātisko šķēršļu mazināšanai,
- esam ieplānojuši virkni efektīvu papildpasākumu.

To vidū:

- mikrouzņēmumu atbalsta programmas izstrādāšanu;
- valsts galvojumus par komersantu kredītiem;
- atbalstu riska kapitālam un tehnoloģiju pārnesei;
- augsta riska aizdevumu programmai;
- atbalstu pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Ikviens ekonomiski domājošs cilvēks apzinās, ka tikai uzņēmējdarbības atgūšanās ļaus mums iziet no šīs krīzes. Tādēļ arī šī valdība darīs visu iespējamo, lai atbalstītu

uzņēmējdarbību.

Latvijas valdības koalīcija sadarbībā ar sociālajiem partneriem, aktīvi iesaistoties Valsts prezidentam, ir paveikusi uzdevumu valsts maksātspējas nodrošināšanai. Esam samazinājuši budžeta deficītu par 500 miljoniem, esam pārstrādājuši Latvijas ekonomikas stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanas programmu, esam uzrādījuši nākamo triju gadu budžeta veidošanas prognozes un principus. Lēmums par aizdevuma piešķiršanu ir EK un SVF pusē. Sagatavotie pasākumi ir labs pamats starptautiskā aizdevuma turpmākai saņemšanai un Eiropas Komisija to publiski ir apstiprinājuši. Gala lēmums tiks pieņemts tuvāko dienu laikā un pārliecināšana par Latvijas makroekonomikas stabilizācijas programmu un turpmākā aizdevuma saņemšanu būs valdības galvenais uzdevums gaidāmajā Eiropadomes sēdē.

Šie ir smagi un nepatīkami budžeta grozījumi. Tomēr, ja mēs šos grozījumus nepieņemsim, sekas būs daudz smagākas gan no finansiālā, gan no sociālā viedokļa. Tāpēc aicinu Saeimas deputātus apzināties situācijas nopietnību un savu atbildību. Es aicinu Jūs, godātie Saeimas deputāti, uz Latvijai izšķirošu un atbildīgu balsojumu „par” fiskālo konsolidāciju 2009.gada budžetā. Vienlaikus pateicos visiem, kas strādāja pie šī likumprojekta tapšanas. Pateicos Valsts prezidentam, sociālajiem partneriem, ministriem un ierēdņiem, bez kuru darba šis rezultāts nebūtu panākams.

Paldies par uzmanību!